Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

20. december 2017 *

»Appel – statsstøtte – digitalt TV – støtte til implementering af jordsendt digitalt TV i fjerntliggende og mindre urbaniserede områder – tilskud til operatørerne af platforme for jordbaseret digitalt TV – afgørelse, hvorved støtteforanstaltningerne erklæres delvis uforenelige med det indre marked – statsstøttebegrebet – fordel – tjenesteydelse af almen økonomisk interesse – definition – medlemsstaternes skønsmargen«

I de forenede sager C-66/16 P – C-69/16 P,

angående fire appeller i henhold til artikel 56 i statutten for Den Europæiske Unions Domstol, iværksat den 5. februar 2016,

Comunidad Autónoma del País Vasco,

Itelazpi SA, Zamudio (Spanien) (sag C-66/16 P),

Comunidad Autónoma de Cataluña,

Centre de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació de la Generalitat de Catalunya (CTTI), Hospitalet de Llobregat (Spanien) (sag C-67/16 P),

Navarra de Servicios y Tecnologías SA, Pamplona (Spanien) (sag C-68/16 P),

Cellnex Telecom SA, tidligere Abertis Telecom SA, Barcelona (Spanien),

Retevisión I SA, Barcelona (Spanien) (sag C-69/16 P),

ved abogados J. Buendía Sierra, A. Lamadrid de Pablo og M. Bolsa Ferruz,

appellanter,

de øvrige parter i appelsagen:

Europa-Kommissionen ved P. Němečková, É. Gippini Fournier og B. Stromsky, som befuldmægtigede,

sagsøgt i første instans,

SES Astra SA, Betzdorf (Luxembourg), ved abogados F. González Díaz og V. Romero Algarra samt avocat F. Salerno,

intervenient i første instans,

* Processprog: spansk.

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, T. von Danwitz, og dommerne C. Vajda, E. Juhász, K. Jürimäe (refererende dommer) og C. Lycourgos,

generaladvokat: M. Wathelet,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 7. september 2017,

afsagt følgende

Dom

1 Med deres appelskrifter har Comunidad Autónoma del País Vasco (den selvstyrende region Baskerlandet, Spanien) og Itelazpi SA (sag C-66/16 P) (herefter »appellanterne i sag C-66/16 P«), Comunidad Autónoma de Cataluña (den selvstyrende region Catalonien, Spanien) og Centre de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació de la Generalitat de Catalunya (CTTI) (sag C-67/16 P), Navarra de Servicios y Tecnologías SA (sag C-68/16 P) (herefter »appellanten i sag C-68/16 P«) samt Cellnex Telecom SA og Retevisión I SA (sag C-69/16 P) (herefter under ét »appellanterne«) nedlagt følgende respektive annullationspåstande:

– i sag C-66/16 P, af Den Europæiske Unions Rets dom af 26. november 2015, Comunidad Autónoma del País Vasco og Itelazpi mod Kommissionen (T-462/13, herefter »dom T-462/13«, EU:T:2015:902)

– i sag C-67/16 P, af Den Europæiske Unions Rets dom af 26. november 2015, Comunidad Autónoma de Cataluña og CTTI mod Kommissionen (T-465/13, herefter »dom T-465/13«, ikke trykt i Sml., EU:T:2015:900)

– i sag C-68/16 P, af Den Europæiske Unions Rets dom af 26. november 2015, Navarra de Servicios y Tecnologías mod Kommissionen (T-487/13, herefter »dom T-487/13«, ikke trykt i Sml., EU:T:2015:899)

– i sag C-69/16 P, af Den Europæiske Unions Rets dom af 26. november 2015, Abertis Telecom og Retevisión I mod Kommissionen (T-541/13, herefter »dom T-541/13«, ikke trykt i Sml., EU:T:2015:898) (herefter under ét »de appellerede domme«),

hvorved Retten frifandt Kommissionen i de sager, appellanterne havde anlagt med påstand om annullation af Kommissionens afgørelse 2014/489/EU af 19. juni 2013 om statsstøtte SA.28599 (C 23/2010 (ex NN 36/2010, ex CP 163/2009)), iværksat af Kongeriget Spanien til implementering af jordsendt digital-TV i fjerntliggende og mindre urbaniserede områder (uden for Castilla-La Mancha) (EUT 2014, L 217, s. 52, herefter »den omtvistede afgørelse«).

Tvistens baggrund og den omtvistede afgørelse

2 De faktiske omstændigheder, der har givet anledning til tvisten, er fremstillet af Retten i de appellerede dommes præmis 1-22. De kan for så vidt angår den foreliggende appelsag sammenfattes på følgende måde:

3 De foreliggende sager vedrører en række foranstaltninger, som de spanske myndigheder har truffet i forbindelse med overgangen fra analog til digital TV-spredning i Spanien for hele det spanske territorium, undtagen Comunidad Autónoma de Castilla-La-Mancha (den selvstyrende region Castilla-La Mancha, Spanien) (herefter »den omhandlede foranstaltning«).

4 For at fremme processen i forbindelse med overgangen fra analog til digital TV-spredning indførte Kongeriget Spanien en lovgivningsmæssig ramme ved bl.a. at vedtage Ley 10/2005 de Medidas Urgentes para el Impulso de la Televisión Digital Terrestre, de Liberalización de la Televisión por Cable y de Fomento del Pluralismo (lov nr. 10/2005 om hasteforanstaltninger til fremme af jordbaseret digitalt TV, liberalisering af kabel-TV og støtte til pluralisme) af 14. juni 2005 (BOE nr. 142 af 15.6.2005, s. 20562) og Real Decreto 944/2005 por el que se aprueba el Plan técnico nacional de la televisión digital terrestre (kongeligt dekret nr. 944/2005 om godkendelse af den nationale tekniske plan for jordsendt digitalt TV) af 29. juli 2005 (BOE nr. 181 af 30.7.2005, s. 27006). I dette kongelige dekret blev det pålagt de nationale offentlige og private TV-selskaber at sikre, at henholdsvis 96% og 98% af befolkningen modtog jordsendt digitalt TV (herefter »DTT«).

5 For at muliggøre overgangen fra analogt TV til DTT inddelte de spanske myndigheder det spanske territorium i tre forskellige zoner, der blev benævnt henholdsvis »zone I«, »zone II« og »zone III«. Den zone II, der er tale om i de foreliggende sager, omfatter mindre urbaniserede og fjerntliggende regioner, som repræsenterer 2,5% af den spanske befolkning. I denne zone investerede TV-selskaberne som følge af den manglende kommercielle interesse ikke i digitaliseringen, hvilket foranledigede de spanske myndigheder til at iværksætte en offentlig finansiering.

6 I september 2007 vedtog Consejo de Ministros (det spanske ministerråd) den nationale plan for overgang til DTT, hvis målsætning var at opnå en grad af DTT-tjenestedækning af den spanske befolkning, der svarede til graden af den analoge TV-tjenestedækning af denne befolkning i 2007, nemlig over 98% af den nævnte befolkning og hele eller praktisk taget hele befolkningen i de selvstyrende regioner Baskerlandet, Catalonien og Navarra (Spanien).

7 De spanske myndigheder påregnede, at der for at nå de dækningsmål, som var fastsat for DTT, skulle ydes offentlig finansiering for bl.a. at støtte processen i forbindelse med jordbaseret digitalisering i zone II, og navnlig i de selvstyrende regioner inden for denne zone.

8 I februar 2008 vedtog Ministerio de Industria, Turismo y Comercio (det spanske ministerium for industri, turisme og handel) (herefter »MITC«) en beslutning om at forbedre telekommunikationsinfrastrukturerne og at fastlægge kriterierne for og fordelingen af finansieringen af de indsatser, der skulle gøres for at udvikle informationssamfundet i henhold til en plan med navnet »Plan Avanza«. Det budget, som blev godkendt ved denne beslutning, blev delvist bevilget til digitalisering af TV i zone II.

9 Denne digitalisering blev gennemført mellem juli og november 2008. MITC overførte derefter midler til de selvstyrende regioner, der påtog sig at dække de resterende driftsomkostninger af deres egne budgetmidler.

10 I oktober 2008 vedtog det spanske ministerråd at bevilge yderligere midler til at udvide og færdiggøre DTT-dækningen inden for rammerne af de projekter om overgang til digitalisering, der skulle gennemføres i løbet af første halvdel af 2009.

11 Efterfølgende indledte de selvstyrende regioner processen i forbindelse med udvidelsen af DTT. I dette øjemed afholdt de udbud eller overdrog udvidelsen til private virksomheder. I visse tilfælde anmodede de selvstyrende regioner kommunerne om at påtage sig udvidelsen.

12 Den 18. maj 2009 modtog Europa-Kommissionen en klage fra SES Astra SA om en støtteordning, som de spanske myndigheder havde indført til fremme af overgangen fra analogt TV til DTT i zone II. Ifølge SES Astra omfattede denne ordning en ikke-anmeldt støtte, som var egnet til at skabe en fordrejning af konkurrencen mellem platformene for henholdsvis jordbaseret og satellitbaseret TV-spredning.

13 Ved skrivelse af 29. september 2010 meddelte Kommissionen Kongeriget Spanien, at den havde besluttet at indlede proceduren i henhold til artikel 108, stk. 2, TEUF vedrørende den omhandlede støtteordning for hele det spanske territorium med undtagelse af den selvstyrende region Castilla-La Mancha, for hvilken der var indledt en separat procedure.

14 Kommissionen vedtog derpå den omtvistede afgørelse, i hvis dispositive dels artikel 1 det fastslås, at den statsstøtte, der blev indrømmet operatører af den jordbaserede TV-platform til implementering, vedligeholdelse og drift af DTT-nettet i zone II, blev iværksat i strid med artikel 108, stk. 3, i TEUF, og at den er uforenelig med det indre marked med undtagelse af den støtte, der blev bevilget i overensstemmelse med princippet om teknologisk neutralitet. I denne afgørelses dispositive dels artikel 3 anordnes tilbagesøgning af denne uforenelige støtte fra DTT-operatørerne, uanset om de har modtaget støtten direkte eller indirekte.

15 I begrundelsen for den omtvistede afgørelse anførte Kommissionen for det første, at de forskellige retsakter, der var blevet udstedt på centralt plan, og de aftaler, som var blevet indgået mellem MITC og de selvstyrende regioner, dannede grundlaget for støtteordningen til udvidelse af DTT-dækningen i zone II. I praksis havde de selvstyrende regioner anvendt den spanske centralregerings retningslinjer for DTT-udvidelse.

16 For det andet konstaterede Kommissionen, at den pågældende foranstaltning skulle anses for statsstøtte i artikel 107, stk. 1, TEUF's forstand. I denne forbindelse anførte Kommissionen navnlig, at de spanske myndigheder udelukkende havde fremført tilfældet med den selvstyrende region Baskerlandet for at gøre gældende, at der ikke forelå statsstøtte i henhold til de betingelser, der blev fastsat af Domstolen i dom af 24. juli 2003, Altmark Trans og Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, herefter »Altmark-dommen«, EU:C:2003:415). Den første betingelse i denne dom (herefter »den første Altmark-betingelse«), hvorefter den begunstigede virksomhed dels faktisk skal have en public service-forpligtelse, og opgaven og de hermed forbundne forpligtelser dels skal være klart defineret, var dog ifølge Kommissionen ikke opfyldt. Endvidere var den fjerde betingelse i den nævnte dom (herefter »den fjerde Altmark-betingelse«) heller ikke opfyldt, idet der ikke var sikret så lave udgifter som muligt af hensyn til offentligheden i denne selvstyrende region.

17 For det tredje fandt Kommissionen, at den pågældende foranstaltning ikke kunne anses for at være statsstøtte, der var forenelig med det indre marked i henhold til artikel 107, stk. 3, litra c), TEUF, på trods af at denne foranstaltning var rettet mod et velafgrænset mål af fælles interesse, og at der forelå et svigt på det pågældende marked. Eftersom den nævnte foranstaltning ikke overholdt princippet om teknologisk neutralitet, var det Kommissionens opfattelse, at den ikke var forholdsmæssig, og at den ikke var et velegnet instrument til at sikre indbyggerne i zone II dækning af gratis kanaler.

18 For det fjerde fandt Kommissionen, at eftersom driften af en jordbaseret platform ikke var tilstrækkeligt klart defineret som en offentlig tjenesteydelse, kunne den omhandlede foranstaltning ikke berettiges i medfør af artikel 106, stk. 2, TEUF.

Retsforhandlingerne for Retten og de appellerede domme

19 Ved stævninger indleveret til Rettens Justitskontor henholdsvis den 30. august 2013 (sagerne T-462/13 og T-465/13), den 6. september 2013 (sag T-487/13) og den 9. oktober 2013 (sag T-541/13) anlagde appellanterne søgsmål med påstand om annullation af den omtvistede afgørelse.

20 Blandt de anbringender, som appellanterne fremsatte til støtte for deres respektive søgsmål, gjorde de bl.a. alle et anbringende gældende om, at der forelå en tilsidesættelse af artikel 107, stk. 1, TEUF.

21 Retten forkastede i de appellerede domme dette anbringende som ugrundet.

22 I dette øjemed forkastede Retten navnlig appellanternes argumentation om, at den omhandlede foranstaltning ikke kunne kvalificeres som statsstøtte som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF, når modtagerne ikke var blevet bibragt nogen økonomisk fordel, eftersom betingelserne i dom af 24. juli 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415), var opfyldt.

23 Med hensyn til den første Altmark-betingelse fandt Retten i de appellerede domme, at appellanterne ikke havde påvist, at det var fejlagtigt, at Kommissionen havde fastslået, at denne betingelse ikke var opfyldt, eftersom tjenesten med drift af et jordbaseret net ikke var blevet præcist defineret som en offentlig tjenesteydelse.

24 Retten konstaterede i denne forbindelse, at den pågældende medlemsstat ikke havde defineret driften af det jordbaserede TV-spredningsnet i zone II som en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse i EU-retlig forstand, hverken på nationalt plan eller inden for den selvstyrende region Baskerlandet i de interinstitutionelle aftaler, der var indgået med denne region.

25 Hvad angik de andre selvstyrende regioner end Baskerlandet udtalte Retten, at Kommissionen i 114. betragtning til den omtvistede afgørelse med rette kunne fastslå, at ingen af de selvstyrende regioner, i forhold til hvilke de spanske myndigheder havde påberåbt sig, at der forelå en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse, havde fremført en argumentation, der kunne påvise, at driften af det jordbaserede net var en offentlig tjenesteydelse.

26 I præmis 78 i dom T-462/13 (EU:T:2015:902), præmis 79 i dom T-465/13 (EU:T:2015:900) og præmis 106 i dom T-541/13 (EU:T:2015:898) udtalte Retten derimod, at Kommissionen – som anført af appellanterne i de sager, der lå til grund for disse domme – havde begået en retlig fejl ved sin subsidiære konklusion i 121. betragtning til den omtvistede afgørelse om, at de spanske myndigheder havde begået en åbenbar fejl ved definitionen af en bestemt platform til driften af TV-spredningsnettene.

27 Retten konkluderede dog, at selv om Kommissionen med urette havde fastslået, at definitionen af en bestemt platform til driften af TV-spredningsnettene udgjorde en åbenbar fejl fra de spanske myndigheders side, var den første Altmark-betingelse ikke opfyldt, eftersom den pågældende tjeneste – som konstateret af Kommissionen i 119.-125. betragtning til den omtvistede afgørelse – ikke var blevet klart og præcist defineret som en offentlig tjenesteydelse.

28 Hvad angik den fjerde Altmark-betingelse forkastede Retten i præmis 88 i dom T-462/13 (EU:T:2015:902) og i præmis 123 i dom T-487/13 (EU:T:2015:899) den argumentation, som appellanterne i de sager, der lå til grund for disse domme, havde fremført, om, at Kommissionen angiveligt havde begået en fejl derved, at denne institution i den omtvistede afgørelse konkluderede, at denne betingelse ikke var opfyldt.

29 I præmis 85 i dom T-465/13 (EU:T:2015:900) og i præmis 63 i dom T-541/13 (EU:T:2015:898) fastslog Retten imidlertid i den første af disse domme, at Kommissionen havde begået en retlig fejl, og i den anden, at den havde tilsidesat sin begrundelsespligt ved at begrænse undersøgelsen af, om den fjerde

Altmark-betingelse var blevet overholdt, til alene tilfældet med den selvstyrende region Baskerlandet, selv om den var vidende om, at der var blevet iværksat udbud om udvidelsen af DTT-dækningen i andre selvstyrende regioner. Under hensyn til den kumulative karakter af betingelserne i dom af 24. juli 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415), konkluderede Retten dog, at der ikke var anledning til at annullere den omtvistede afgørelse, idet den første Altmark-betingelse ikke var opfyldt.

30 Da ingen af de øvrige anbringender, som appellanterne havde fremsat, i øvrigt blev tiltrådt, frifandt Retten Kommissionen i alle appellanternes annullationssøgsmål.

Parternes påstande

31 Appellanterne har i deres appelskrifter nedlagt følgende påstande:

– De appellerede domme ophæves.

– Der træffes endelig afgørelse i deres annullationssøgsmål, og den omtvistede afgørelse annulleres.

– Kommissionen tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

32 Kommissionen og SES Astra har nedlagt påstand om, at appellerne forkastes, og at appellanterne tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

33 Ved Domstolens afgørelse af 28. marts 2017 er sagerne C-66/16 P – C-69/16 P blevet forenet med henblik på den mundtlige forhandling samt dommen.

Om appellerne

34 Appellanterne har til støtte for deres appeller fremsat et enkelt anbringende, der er affattet med en ensartet ordlyd i hver af disse appeller.

35 Det gøres med dette anbringende gældende, at der blev begået en retlig fejl ved fortolkningen af artikel 14 TEUF, artikel 107, stk. 1, TEUF og artikel 106, stk. 2, TEUF såvel som af protokol nr. 26 om tjenesteydelser af almen interesse og protokol nr. 29 om offentlig radio- og TV-virksomhed i medlemsstaterne. Det nævnte anbringende er opdelt i seks led.

36 Med det første led gøres det gældende, at grænsen for prøvelsen af, hvorvidt der foreligger en åbenbar fejl, blev tilsidesat ved undersøgelsen af de forskellige retsakter om definition og tildeling at en opgave i forbindelse med en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse. Med det andet led gøres det gældende, at der blev begået en retlig fejl derved, at de appellerede domme begrænsede medlemsstaternes skønsbeføjelser til den metode til levering af en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse, der er indeholdt i definitionen af en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse. Med det tredje led gøres det gældende, at Retten begik retlige fejl ved analysen af de relevante bestemmelser i national ret om definitionen af en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse. Med det fjerde led gøres det gældende, at der blev begået en retlig fejl derved, at Retten overså, at definitionen og tildelingen af en opgave i forbindelse med en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse til en eller flere virksomheder kan foretages ved flere retsakter. Med det femte led gøres det gældende, at der blev begået en retlig fejl derved, at Retten ikke fandt, at definitionen og tildelingen af en opgave i forbindelse med en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse ikke kræver, at der benyttes en specifik fremgangsmåde eller et specifikt udtryk. Med det sjette led gøres det gældende, at der blev begået en retlig fejl derved, at Retten afviste, at protokol nr. 29 om offentlig radio- og TV-virksomhed i medlemsstaterne fandt anvendelse.

Indledende bemærkninger

Formaliteten med hensyn til appellerne

37 SES Astra har anført, at appellerne under ét skal afvises fra realitetsbehandling, eftersom appellanterne med deres enkeltstående anbringende alt efter omstændighederne alene har anmodet Domstolen om at efterprøve den af Retten foretagne bedømmelse af de faktiske omstændigheder og bevismaterialet, uden på noget tidspunkt at påberåbe sig, at der foreligger en urigtig gengivelse heraf, eller har undladt at identificere de dele af de appellerede domme, der anfægtes.

38 Med forbehold af den individuelle undersøgelse af, hvorvidt leddene i det enkeltstående anbringende i disse appeller kan antages til realitetsbehandling, skal det fastslås, at disse appeller ikke under ét kan afvises fra realitetsbehandling.

39 I det mindste visse led i det enkeltstående anbringende i de nævnte appeller rejser således for det første retlige spørgsmål derved, at appellanterne hermed har anfægtet Rettens fortolkning af den første Altmark-betingelse såvel som rækkevidden af den retslige kontrol, som Retten foretog i forhold til denne betingelse, og for det andet med den påkrævede præcision identificeret de kritiserede elementer i de appellerede domme.

40 Følgelig skal de argumenter, som SES Astra har fremført til støtte for, at appellerne under ét skal afvises fra realitetsbehandling, forkastes.

Om appellens enkeltstående anbringende er uvirksomt i sagerne C-66/16 P og C-68/16 P

41 Kommissionen har gjort gældende, at appellens enkeltstående anbringende er uvirksomt i sagerne C-66/16 P og C-68/16 P, for så vidt som det vedrører en tilsidesættelse af artikel 107, stk. 1, TEUF. SES Astra finder for sin del, at dette anbringende tillige er uvirksomt, for så vidt som det vedrører en tilsidesættelse af artikel 106, stk. 2, TEUF.

42 Disse parter har i det væsentlige gjort gældende, at det nævnte anbringende ikke kan føre til en ophævelse af dom T-462/13 (EU:T:2015:902) eller af dom T-487/13 (EU:T:2015:899), da anbringendet alene vedrører den første Altmark-betingelse. I betragtning af den kumulative karakter af betingelserne i dom af 24. juli 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415), ville det imidlertid, såfremt Domstolen tiltrådte appellens enkeltstående anbringende, stadig forholde sig således, at Retten tiltrådte Kommissionens vurdering med hensyn til den manglende opfyldelse af den fjerde Altmark-betingelse.

43 Appellanterne i sag C-66/16 P og appellanten i sag C-68/16 P er af den opfattelse, at det enkeltstående anbringende, selv dersom den fjerde Altmark-betingelse ikke måtte være opfyldt, kan føre til en ophævelse af dom T-462/13 (EU:T:2015:902) og af dom T-487/13 (EU:T:2015:899), idet Retten støttede sig på, at der angiveligt ikke forelå nogen klar definition af en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse, da den tiltrådte Kommissionens vurdering af, at støtten ikke var forenelig med artikel 106, stk. 2, TEUF.

– Hvad angår det enkeltstående anbringende i det omfang det vedrører en tilsidesættelse af artikel 107, stk. 1, TEUF

44 Det skal bemærkes, at kvalificeringen som »statsstøtte« forudsætter, at samtlige betingelser i artikel 107, stk. 1, TEUF er opfyldt. Ved vurderingen af, om der foreligger statsstøtte, kræves i henhold til denne bestemmelse således bl.a., at en virksomhed er blevet tildelt en fordel (jf. i denne retning dom af 22.10.2015, EasyPay og Finance Engineering, C-185/14, EU:C:2015:716, præmis 35 og 36 samt den deri nævnte retspraksis).

45 Det følger i denne forbindelse af Domstolens faste praksis, at en statslig foranstaltning, der må betragtes som en kompensation, som er et vederlag for de af de begunstigede virksomheder leverede ydelser til opfyldelse af forpligtelser til offentlig tjeneste, således at disse virksomheder reelt ikke har en økonomisk fordel, og denne foranstaltning således ikke har den virkning at sætte disse virksomheder i en konkurrencemæssigt fordelagtig position i forhold til de virksomheder, der konkurrerer med dem, ikke falder ind under artikel 107, stk. 1, TEUF (dom af 22.10.2015, EasyPay og Finance Engineering, C-185/14, EU:C:2015:716, præmis 45 og den deri nævnte retspraksis).

46 For at en sådan kompensation i et konkret tilfælde kan falde uden for kvalificeringen som statsstøtte, skal de betingelser, der er opstillet i præmis 88-93 i dom af 24. juli 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415), imidlertid være opfyldt.

47 For det første skal den begunstigede virksomhed således faktisk være pålagt at opfylde forpligtelser til offentlig tjeneste, og disse forpligtelser skal være klart defineret. For det andet skal de kriterier, der er grundlaget for beregningen af kompensationen, være fastlagt på forhånd på en objektiv og gennemsigtig måde. For det tredje må kompensationen ikke overstige, hvad der er nødvendigt for helt eller delvis at dække de udgifter, der er afholdt ved opfyldelsen af forpligtelserne til offentlig tjeneste. For det fjerde skal størrelsen af den nødvendige kompensation fastlægges på grundlag af en analyse af de omkostninger, som en gennemsnitsvirksomhed, der er veldrevet og tilstrækkeligt udstyret til at kunne opfylde de stillede krav til den offentlige tjeneste, ville have ved at opfylde forpligtelserne.

48 Det følger heraf, at en statslig foranstaltning, der ikke overholder en eller flere af de betingelser, der er opregnet i nærværende doms foregående præmis, kan betragtes som statsstøtte som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF (jf. i denne retning dom af 24.7.2003, Altmark, C-280/00, EU:C:2003:415, præmis 94).

49 Henset til den kumulative karakter af betingelserne i dom af 24. juli 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415), kan det forhold, at Retten begik en retlig fejl ved at fastslå, at en af disse betingelser ikke var opfyldt, følgelig ikke medføre en ophævelse af dom T-462/13 (EU:T:2015:902) eller af dom T-487/13 (EU:T:2015:899), såfremt Retten i øvrigt uden at begå nogen retlig fejl fandt, at en anden af disse betingelser ikke var opfyldt.

50 I den konkrete sag skal det bemærkes, at Retten i præmis 89 og 90 i dom T-462/13 (EU:T:2015:902) forkastede det første annullationsanbringendes første led om, at der ikke forelå en økonomisk fordel som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF, med den begrundelse, at alle betingelserne i dom af 24. juli 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415), på intet tidspunkt havde været kumulativt opfyldt. Retten støttede sig i denne henseende på en analyse af den første og den fjerde Altmark-betingelse, efter hvilken den i henholdsvis præmis 79 og 88 i dom T-462/13 (EU:T:2015:902) tiltrådte Kommissionens vurdering af, at disse betingelser ikke var opfyldt.

51 På tilsvarende vis foretog Retten i dom T-487/13 (EU:T:2015:899) en vurdering af den første og den fjerde Altmark-betingelse som led i en analyse af det andet annullationsanbringende, som sagsøgeren i første instans havde fremsat, om, at der forelå en tilsidesættelse af artikel 106, stk. 2, TEUF. Efter at have forkastet denne sagsøger i første instans' argumenter vedrørende opfyldelsen af disse to betingelser udtalte Retten i præmis 126 i dom T-487/13 (EU:T:2015:899), at Kommissionen – eftersom betingelserne i dom af 24. juli 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415), var kumulative – ikke begik nogen retlig fejl ved at fastslå, at der for det første forelå statsstøtte som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF, og at denne støtte for det andet ikke var forenelig med det indre marked i henhold til artikel 106, stk. 2, TEUF.

52 For så vidt som appellens enkeltstående anbringende alene tilsigter at anfægte Rettens vurdering med hensyn til den første Altmark-betingelse, uden i øvrigt at kritisere denne vurdering hvad angår den fjerde Altmark-betingelse, skal det imidlertid fastslås, at dette anbringende ikke i sig kan føre til, at

dom T-462/13 (EU:T:2015:902) eller dom T-487/13 (EU:T:2015:899) bliver ugyldig hvad angår spørgsmålet, om der foreligger en økonomisk fordel som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF, og dermed bevirke en ophævelse af disse domme.

53 Følgelig bør appellernes enkeltstående anbringende i sagerne C-66/16 P og C-68/16 P anses for at være uvirksomt, for så vidt som det vedrører en tilsidesættelse af artikel 107, stk. 1, TEUF.

– Hvad angår det enkeltstående anbringende i det omfang det vedrører en tilsidesættelse af artikel 106, stk. 2, TEUF

54 Artikel 106, stk. 2, TEUF bestemmer, at virksomheder, der har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, er underkastet traktaternes bestemmelser, navnlig konkurrencereglerne, i det omfang anvendelsen af disse bestemmelser ikke retligt eller faktisk hindrer opfyldelsen af de særlige opgaver, som er betroet dem, og at udviklingen af samhandelen ikke må påvirkes i et sådant omfang, at det strider mod Unionens interesse.

55 Med hensyn til sammenhængen mellem de betingelser, der er opstillet i den retspraksis, som udspringer af dom af 24. juli 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415), og undersøgelsen af en støtteforanstaltning efter artikel 106, stk. 2, TEUF, fremgår det af Domstolens praksis, at efterprøvelsen af overholdelsen af de betingelser, der opstilles ved denne retspraksis, placerer sig forud, dvs. ved undersøgelsen af spørgsmålet om, hvorvidt den omhandlede foranstaltning skal kvalificeres som statsstøtte. Dette spørgsmål må således besvares først, før det i givet fald undersøges, om en støtte, der er uforenelig med det indre marked, ikke desto mindre er nødvendig for opfyldelsen af den opgave, modtageren af den omhandlede foranstaltning er blevet pålagt som omhandlet i artikel 106, stk. 2, TEUF (jf. i denne retning dom af 8.3.2017, Viasat Broadcasting UK mod Kommissionen, C-660/15 P, EU:C:2017:178, præmis 34).

56 Eftersom betingelserne i dom af 24. juli 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415), og de betingelser, der er nødvendige for anvendelsen af artikel 106, stk. 2, TEUF, således som udgangspunkt forfølger forskellige formål, har Domstolen fastslået, at Kommissionen ikke ved vurderingen af en støtteforanstaltning i henhold til artikel 106, stk. 2, TEUF er forpligtet til at undersøge, om den anden og den tredje betingelse, der er opstillet i den retspraksis, som udspringer af dom af 24. juli 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415), er blevet overholdt (jf. i denne retning dom af 8.3.2017, Viasat Broadcasting UK mod Kommissionen, C-660/15 P, EU:C:2017:178, præmis 33). Som fremhævet af generaladvokaten i præmis 97 i forslaget til afgørelse, forholder det sig ikke desto mindre således, at den første Altmark-betingelse – ifølge hvilken modtagervirksomheden faktisk skal være pålagt at opfylde forpligtelser til offentlig tjeneste, som skal være klart defineret – tillige finder anvendelse i det tilfælde, hvor den undtagelse, som er fastsat i artikel 106, stk. 2, TEUF, er blevet påberåbt (jf. i denne retning dom af 21.3.1974, BRT og Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs, 127/73, EU:C:1974:25, præmis 22, og af 11.4.1989, Saeed Flugreisen og Silver Line Reisebüro, 66/86, EU:C:1989:140, præmis 56).

57 I den konkrete sag fremgår det af præmis 99 i dom T-462/13 (EU:T:2015:902), at Retten henviste til denne doms præmis 42-79, der angik den første Altmark-betingelse, da den konstaterede, at Kommissionen med rette kunne fastslå, at operatørerne af de jordbaserede net ikke i forhold til den selvstyrende region Baskerlandet var pålagt at udføre en klart defineret tjenesteydelse af almen økonomisk interesse. Retten konkluderede derfor, at denne institution ikke havde begået nogen retlig fejl ved i 172. betragtning til den omtvistede afgørelse at vurdere, at den i artikel 106, stk. 2, TEUF fastsatte undtagelse ikke kunne påberåbes.

58 På tilsvarende vis udledte Retten i præmis 126 i dom T-487/13 (EU:T:2015:899) af manglen på en gyldig definition af en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse, at Kommissionen ikke havde begået nogen fejl ved at fastslå, at den omhandlede foranstaltning ikke var forenelig med det indre marked i henhold til artikel 106, stk. 2, TEUF.

59 Det følger heraf, at Retten i dom T-462/13 (EU:T:2015:902) og dom T-487/13 (EU:T:2015:899) støttede sin bedømmelse af artikel 106, stk. 2, TEUF på den første Altmark-betingelse.

60 Det må derfor konstateres, at appellens enkeltstående anbringende i sagerne C-66/16 P og C-68/16 P, for så vidt som det vedrører den første Altmark-betingelse, kan føre til en annullation af dom T-462/13 (EU:T:2015:902) og af dom T-487/13 (EU:T:2015:899), i det omfang dette anbringende vedrører en tilsidesættelse af artikel 106, stk. 2, TEUF.

61 Uanset at appellens enkeltstående anbringende er uvirksomt i sagerne C-66/16 P og C-68/16 P, for så vidt som det vedrører en tilsidesættelse af artikel 107, stk. 1, TEUF, skal der under disse omstændigheder foretages en undersøgelse af dette anbringendes forskellige led, i det omfang de angår spørgsmålet om definitionen af en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse som omhandlet i artikel 106, stk. 2, TEUF.

Det enkeltstående anbringende

Det første led

– *Parternes argumenter*

62 Appellanterne har med deres enkeltstående anbringendes første led kritiseret Retten for at have foretaget en fejlagtig anvendelse af Domstolens og Rettens praksis, hvorefter Kommissionen kun kan rejse tvivl om en medlemsstats definition af tjenesteydelser af almen økonomisk interesse i tilfælde af en åbenbar fejl.

63 Appellanterne har gjort gældende, at Retten, da den tiltrådte Kommissionens vurdering vedrørende den første Altmark-betingelse, i præmis 79 i dom T-462/13 (EU:T:2015:902), i præmis 80 i dom T-465/13 (EU:T:2015:900), i præmis 101 i dom T-487/13 (EU:T:2015:899) og i præmis 110 i dom T-541/13 (EU:T:2015:898) alene støttede sig på den konstatering, at de spanske myndigheders definition af den pågældende tjenesteydelse af almen økonomisk interesse ikke var tilstrækkeligt »klar og præcis«, uden i øvrigt at fastslå, at en sådan definition var »åbenbart urigtig«. Tværtimod anerkendte Retten selv, at der forelå et svigt på det pågældende marked, og at den omhandlede tjeneste angik en aktivitet, der kunne kvalificeres som en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse.

64 Herved overskred Retten åbenbart den grænse for prøvelsen af, hvorvidt der foreligger en åbenbar fejl, der er fastsat i artikel 14 TEUF, i artikel 106, stk. 2, TEUF, i artikel 107, stk. 1, TEUF og i protokol nr. 26 om tjenesteydelser af almen interesse.

65 Kommissionen finder, at det enkeltstående anbringendes første led er uvirksomt eller under alle omstændigheder ugrundet.

66 SES Astra er af den opfattelse, at det enkeltstående anbringendes første led skal afvises fra realitetsbehandling, og at det under alle omstændigheder er ugrundet.

– Domstolens bemærkninger

67 Appellanterne har med deres enkeltstående anbringendes første led i det væsentlige gjort gældende, at Retten begik en retlig fejl ved at fastslå, at den første Altmark-betingelse ikke opfyldt, eftersom den pågældende tjeneste ikke var blevet klart og præcist defineret som en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse, uden at efterprøve, om definitionen af denne tjenesteydelse af almen økonomisk interesse var åbenbart urigtig. Herved så Retten bort fra de skønsbeføjelser, som medlemsstaterne råder over ved fastlæggelsen af tjenesteydelserne af almen økonomisk interesse, og som kun kan begrænses i tilfælde af en åbenbar fejl.

68 For så vidt som dette led tilsigter at afgøre, hvorvidt Retten har udøvet en passende retslig kontrol i forhold til Kommissionens vurdering af den første Altmark-betingelse, skal det for det første bemærkes, at appellanterne har rejst et retligt spørgsmål, som Domstolen har kompetence til at behandle under en appel. SES Astras argument om, at det nævnte led angiveligt skal afvises fra realitetsbehandling, skal derfor forkastes.

69 Med hensyn til sagens realitet skal det for det andet bemærkes, at medlemsstaterne har ret til under overholdelse af EU-retten at fastlægge rækkevidden og tilrettelæggelsen af deres tjenesteydelser af almen økonomisk interesse under særlig hensyntagen til egne indenrigspolitiske mål (jf. i denne retning dom af 21.12.2011, ENEL, C-242/10, EU:C:2011:861, præmis 50 og den deri nævnte retspraksis).

70 I denne henseende er medlemsstaterne tillagt vide skønsbeføjelser (jf. i denne retning dom af 8.5.2013, Libert m.fl., C-197/11 og C-203/11, EU:C:2013:288, præmis 88), som Kommissionen kun kan anfægte i tilfælde af en åbenbar fejl (jf. i denne retning dom af 18.2.2016, Tyskland mod Kommissionen, C-446/14 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2016:97, præmis 44).

71 Som Retten korrekt udtalte i præmis 51 i dom T-462/13 (EU:T:2015:902), i præmis 51 i dom T-465/13 (EU:T:2015:900), i præmis 98 i dom T-487/13 (EU:T:2015:899) og i præmis 80 i dom T-541/13 (EU:T:2015:898), kan de beføjelser, som medlemsstaterne råder over hvad angår definitionen af tjenesteydelser af almen økonomisk interesse, dog ikke være ubegrænsede.

72 Det følger af præmis 89 i dom af 24. juli 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415), at den første Altmark-betingelse i denne henseende primært tilsigter at afgøre, for det første hvorvidt den begunstigede virksomhed faktisk er blevet pålagt at opfylde forpligtelser til offentlig tjeneste, og for det andet hvorvidt disse forpligtelser er klart defineret i national ret.

73 Som generaladvokaten i det væsentlige har fremhævet i punkt 112 og 114-117 i forslaget til afgørelse, forfølger den nævnte betingelse en målsætning om gennemsigtighed og retssikkerhed, som kræver opfyldelse af minimumskriterier om, at der foreligger en eller flere offentlige myndighedsakter, der på en tilstrækkeligt præcis måde definerer i det mindste arten, varigheden og rækkevidden af de offentlige tjenesteforpligtelser, der påhviler de virksomheder, som har fået overdraget at opfylde disse forpligtelser. Såfremt der ikke forelå en klar definition af sådanne objektive kriterier, ville det således ikke være muligt at kontrollere, om en særlig aktivitet kunne henhøre under begrebet en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse.

74 Det følger heraf, at Retten – i modsætning til, hvad appellanterne har anført – ikke overskred rækkevidden af den kontrol, som det tilkom denne retsinstans at udføre med hensyn til en medlemsstats definition af en tjeneste som en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse, da den fastslog, at den første Altmark-betingelse ikke var opfyldt, eftersom den omhandlede tjeneste ikke i national ret var klart defineret som en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse.

75 Denne konklusion ændres ikke af appellanternes argument om, at det er ubestridt, at der forelå et svigt på det pågældende marked, og at den omhandlede tjeneste er en aktivitet, der kan kvalificeres som en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse. Som fremhævet af generaladvokaten i punkt 122 i forslaget til afgørelse er sådanne omstændigheder således ikke relevante i forhold til at afgøre, hvorvidt de omhandlede virksomheder ved en offentlig myndighedsakt faktisk har fået overdraget at opfylde forpligtelser til offentlig tjeneste, og hvorvidt disse forpligtelser er klart defineret i denne myndighedsakt.

76 Under disse omstændigheder skal det enkeltstående anbringendes første led forkastes som ugrundet.

Det andet led

– Parternes argumenter

77 Appellanterne har med deres enkeltstående anbringendes andet led anført, at Retten begik en retlig fejl ved at fastslå, at definitionen af en tjeneste som en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse nødvendigvis skal inkludere den teknologi, hvormed denne tjeneste leveres, for at denne teknologi kan anses for at være omfattet af de vide skønsbeføjelser, der er indrømmet medlemsstaterne.

78 Ifølge appellanterne råder medlemsstaterne ikke kun over sådanne skønsbeføjelser til at »definere« en tjenesteydelse af almenøkonomisk interesse, men ligeledes til at »levere, udlægge og tilrettelægge« denne, hvilket nødvendigvis omfatter muligheden for at vælge en konkret teknologi til levering af tjenesteydelser af almen økonomisk interesse. Disse beføjelser fremgår af protokol nr. 26 om tjenesteydelser af almen interesse og protokol nr. 29 om offentlig radio- og TV-virksomhed i medlemsstaterne såvel som af Domstolens og Rettens praksis.

79 Endvidere har appellanterne i sagerne C-66/16 P, C-67/16 P og C-69/16 P gjort gældende, at dom T-462/13 (EU:T:2015:902), dom T-465/13 (EU:T:2015:900) og dom T-541/13 (EU:T:2015:898) er behæftet med en inkonsekvens, eftersom Retten i øvrigt heri udtalte, at de spanske myndigheder ikke måtte forskelsbehandle de øvrige platforme, da de definerede DTT-netdriftstjenesten som en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse.

80 Kommissionen og SES Astra har gjort gældende, at det enkeltstående anbringendes andet led er uvirksomt.

– Domstolens bemærkninger

81 Appellanterne har med deres enkeltstående anbringendes andet led i det væsentlige kritiseret, at Retten i de appellerede domme begrænsede medlemsstaternes skønsbeføjelser til alene definitionen af tjenesteydelserne af almen økonomisk interesse og således så bort fra, at der eksisterer sådanne skønsbeføjelser i henseende til valget af den konkrete metode til levering af disse tjenesteydelser af almen økonomisk interesse.

82 Det må konstateres, at dette argument beror på en fejlagtig læsning af de appellerede domme.

83 For det første har appellanterne selv medgivet, at Retten i præmis 50 i dom T-462/13 (EU:T:2015:902), i præmis 50 i dom T-465/13 (EU:T:2015:900), i præmis 97 i dom T-487/13 (EU:T:2015:899) og i præmis 79 i dom T-541/13 (EU:T:2015:898) under henvisning til artikel 1, første led, i protokol nr. 26 om tjenesteydelser af almen interesse udtrykkeligt anerkendte, at de nationale, regionale og lokale myndigheder råder over vide skønsbeføjelser med hensyn til at levere, udlægge og tilrettelægge tjenesteydelserne af almen økonomisk interesse på en måde, som bedst muligt imødekommer brugernes behov.

84 For det andet fremgår det – i modsætning til, hvad appellanterne har anført – på ingen måde af de appellerede domme, at Retten fastslog, at kvalificeringen af en tjeneste som en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse nødvendigvis skal inkludere den teknologi, ved hjælp af hvilken denne tjeneste skal leveres.

85 Som det fremgår af undersøgelsen af det foreliggende anbringendes første led, begrænsede Retten sig således til at vurdere, hvorvidt den første Altmark-betingelse var opfyldt, i den konkrete sag i forhold til DTT-netdriftstjenesten. Retten undersøgte i denne forbindelse, hvorvidt denne tjeneste opfyldte kravet om en klar definition af tjenesteydelsen af almen økonomisk interesse som omhandlet i denne betingelse, idet den navnlig undersøgte, om der forelå de minimumskriterier, der er henvist til i den nærværende doms præmis 73. Retten udtalte sig ikke herved om den måde, hvorpå den omhandlede tjeneste konkret burde være blevet defineret i national ret for at kunne opfylde den første Altmark-betingelse.

86 Under disse betingelser kan appellanterne i sagerne C-66/16 P, C-67/16 P og C-69/16 P heller ikke støtte sig på, at dommene T-462/13 (EU:T:2015:902), T-465/13 (EU:T:2015:900) og T-541/13 (EU:T:2015:898) angiveligt er behæftet med en inkonsekvens.

87 Følgelig må det fastslås, at det enkeltstående anbringendes andet led er ugrundet.

Det tredje led

– Parternes argumenter

88 Appellanterne har med deres enkeltstående anbringendes tredje led foreholdt Retten, at den fordrejede ordlyden af bestemmelserne i den relevante nationale lovgivning og retspraksis vedrørende denne, og at den derfor foretog konstateringer, der var i åbenbar modstrid med disse bestemmelsers indhold, samt at den tillagde visse forhold en betydning, som de ikke havde.

89 Appellanterne har for det første gjort gældende, at Retten åbenbart fordrejede ordlyden af de nationale bestemmelser, til hvilke den desuden henviste på selektiv vis. Navnlig kvalificerer Ley 32/2003, General de Telecomunicaciones (almindelig lov nr. 32/2003 om telekommunikation) af 3. november 2003 (BOE nr. 264 af 4.11.2003, s. 38890, herefter »lov nr. 32/2003«) udtrykkeligt driften af radio- og TV-net som »tjenesteydelse af almen interesse«. I modsætning til, hvad Retten fastslog i præmis 57 i dom T-462/13 (EU:T:2015:902), i præmis 57 i dom T-465/13 (EU:T:2015:900), i præmis 104 i dom T-487/13 (EU:T:2015:899) og i præmis 86 i dom T-541/13 (EU:T:2015:898), er det i denne forbindelse muligt at tildele samtlige operatører i en sektor forpligtelser i forbindelse med tjenesteydelser af almen økonomisk interesse for bl.a. at sikre denne tjenesteydelses universelle tilgængelighed. Dette er reelt, hvad den spanske lovgivning tilstræber på området for TV-spredning ved at opstille forpligtelser til minimumsdækning gældende for hele den berørte sektor. Desuden henviser de forskellige normative retsakter, som de spanske myndigheder har vedtaget, udtrykkeligt til den jordbaserede teknologi, i modsætning til den fortolkning, som Retten foretog af disse retsakter.

90 Appellanterne har for det andet anført, at de appellerede domme indeholder udsagn, som er i åbenbar modstrid med de oplysninger, der blev forelagt Retten til undersøgelse. Denne retsinstans fastslog med urette, at appellanterne på intet tidspunkt havde kunnet fastlægge, hvilke offentlige tjenesteforpligtelser der var blevet pålagt DTT-netoperatørerne ved enten spansk lov eller ved driftsaftaler, og så meget desto mindre havde ført bevis herfor (præmis 72 i dom T-462/13 (EU:T:2015:902), præmis 73 i dom T-465/13 (EU:T:2015:900), præmis 115 i dom T-487/13 (EU:T:2015:899) og præmis 103 i dom T-541/13 (EU:T:2015:898)). Appellanterne har i denne henseende henvist til de aftaler, som de baskiske myndigheder har indgået med Itelazpi (sag C-66/16 P), til den offentlige kontrakt, der er underskrevet mellem de catalanske myndigheder og Retevisión, såvel som til de hermed forbundne

udbudsbetingelser (sag C-67/16 P), til de overenskomster og aftaler, der er indgået af Navarras regering (sag C-68/16 P), samt til kontrakten og udbudsbetingelserne vedrørende det udbud, der blev iværksat af Comunidad autónoma de La Rioja (den selvstyrende region Rioja, Spanien) (sag C-69/16 P).

91 Ifølge appellanterne er disse retsakter tilstrækkelige til at konkludere, at der foreligger en korrekt defineret og overdraget tjenesteydelse af almen økonomisk interesse som omhandlet i Domstolens praksis og i artikel 4 i Kommissionens beslutning 2005/842/EF af 28. november 2005 om anvendelse af bestemmelserne i [artikel 106, stk. 2, TEUF] på statsstøtte i form af kompensation for offentlig tjeneste ydet til visse virksomheder, der har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse (EUT 2005, L 312, s. 67). De nævnte retsakter blev anført under den administrative fase såvel som under sagen for Retten.

92 Hvad angår de andre selvstyrende regioner end Baskerlandet udtalte Retten i præmis 62 i dom T-465/13 (EU:T:2015:900), i præmis 113 i dom T-487/13 (EU:T:2015:899) og i præmis 92 i dom T-541/13 (EU:T:2015:898) endvidere urigtigt, at de nævnte retsakter ikke var blevet fremlagt under den administrative fase, og at Kommissionen ikke var forpligtet til at undersøge dem under analysen af, om den første Altmark-betingelse var blevet overholdt, eftersom denne institution havde kendskab til de udbud, der var blevet afholdt i disse selvstyrende regioner, havde rådet over det tilhørende udbudsmateriale og var bekendt med tilslagsmodtagernes identitet. Ifølge appellanterne burde Retten have kritiseret Kommissionen for ikke at have taget hensyn til disse udbud, på samme måde som den gjorde det i præmis 85 i dom T-465/13 (EU:T:2015:900) og i præmis 60 i dom T-541/13 (EU:T:2015:898) med hensyn til den fjerde Altmark-betingelse.

93 Appellanterne har tillige gjort gældende, at den konstatering, der er indeholdt i præmis 58 i dom T-462/13 (EU:T:2015:902), i præmis 58 i dom T-465/13 (EU:T:2015:900), i præmis 105 i dom T-487/13 (EU:T:2015:899) og i præmis 87 i dom T-541/13 (EU:T:2015:898), hvorefter de samme retsakter ikke gyldigt kunne kvalificere driften af DTT-nettet som en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse, eftersom lov nr. 32/2003 stiller krav om overholdelse af princippet om teknologisk neutralitet, udgør en fordrejning af indholdet af denne lov, idet denne blot ophøjer dette princip til et ledende princip og ikke til en norm, der begrænser de offentlige myndigheders beføjelser.

94 For det tredje drog Retten en urigtig konklusion med hensyn til, om der forelå en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse, ved at begrænse sig til at analysere lov nr. 32/2003 på trods af, at der foreligger andre elementer i national ret, der præciserer denne lov, og som er blevet diskuteret for Retten. Retten burde således have taget hensyn til praksis fra Tribunal Supremo (øverste domstol, Spanien) vedrørende den omhandlede foranstaltning og den relevante spanske lovgivning. Med hensyn til Ley 31/1987 de Ordenación de las Telecomunicaciones (lov nr. 31/1987 om organisering af telekommunikation) af 18. december 1987 (BOE nr. 303 af 19.12.1987, s. 37409), der specifikt kvalificerer den jordbaserede teknologi som en offentlig tjenesteydelse, så Retten urigtigt bort fra denne i præmis 71 i dom T-462/13 (EU:T:2015:902), i præmis 72 i dom T-465/13 (EU:T:2015:900) og i præmis 102 i dom T-541/13 (EU:T:2015:898), med den begrundelse, at den ikke var blevet fremlagt for denne.

95 Kommissionen og SES Astra har anført, at det enkeltstående anbringendes tredje led åbenbart skal afvises fra realitetsbehandling.

– Domstolens bemærkninger

96 Appellanterne har med deres enkeltstående anbringendes tredje led gjort gældende, at Retten begik flere retlige fejl ved bedømmelsen af de bestemmelser i national ret, som ifølge appellanterne klart definerer den omhandlede tjeneste som en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse.

97 Det skal indledningsvis bemærkes, at det følger af Domstolens faste praksis, at når Retten har fastlagt eller vurderet de faktiske omstændigheder, er Domstolen i henhold til artikel 256 TEUF enekompetent til at gennemføre en kontrol med den retlige kvalificering af disse faktiske omstændigheder og de retlige konsekvenser, som er blevet draget heraf. Bedømmelsen af de faktiske omstændigheder udgør derfor ikke, medmindre der er tale om en urigtig gengivelse af de for Retten fremlagte beviser, et retsspørgsmål, der er undergivet Domstolens prøvelsesret (jf. bl.a. dom af 10.11.2016, DTS Distribuidora de Televisión Digital mod Kommissionen, C-449/14 P, EU:C:2016:848, præmis 43 og den deri nævnte retspraksis).

98 Hvad således under en appelsag angår Rettens vurderinger i forhold til national ret, er Domstolen kun kompetent til at efterprøve, om denne ret er blevet gengivet forkert (dom af 10.11.2016, DTS Distribuidora de Televisión Digital mod Kommissionen, C-449/14 P, EU:C:2016:848, præmis 44 og den deri nævnte retspraksis).

99 I denne forbindelse skal en urigtig gengivelse fremgå på åbenbar vis af sagsakterne, uden at det skal være fornødent at foretage en fornyet vurdering af de faktiske omstændigheder og beviserne (jf. bl.a. kendelse af 9.3.2017, Simet mod Kommissionen, C-232/16 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2017:200, præmis 58 og den deri nævnte retspraksis).

100 Hvad for det første angår vurderingen af lov nr. 32/2003 bemærkede Retten i præmis 57 i dom T-462/13 (EU:T:2015:902), i præmis 57 i dom T-465/13 (EU:T:2015:900), i præmis 104 i dom T-487/13 (EU:T:2015:899) og i præmis 86 i dom T-541/13 (EU:T:2015:898), at den i denne lov indeholdte kvalificering som tjenesteydelse af almen interesse vedrørte alle telekommunikationstjenester, herunder radio- og TV-spredningsnettene. Retten fastslog, at det forhold alene, at en tjeneste i national ret udpeges som havende almen interesse, ikke indebærer, at enhver operatør, der udfører den, har fået overdraget udførelsen af klart definerede offentlige tjenesteforpligtelser som omhandlet i dom af 24. juli 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415). Retten fastslog endvidere, dels at det ikke fremgik af lov nr. 32/2003, at alle telekommunikationstjenester i Spanien havde karakter af en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse som omhandlet i denne dom, dels at denne lov udtrykkeligt bestemte, at tjenesteydelser af almen interesse som omhandlet i denne lov skulle leveres inden for rammerne af en ordning med fri konkurrence.

101 Det skal på den ene side fastslås, at appellanterne ikke er fremkommet med nogen oplysning, der på åbenbar vis blotlægger, at Retten således gengav indholdet af lov nr. 32/2003 urigtigt.

102 For så vidt som appellanterne har kritiseret den konklusion, som Retten drog ud fra denne lovs generelle karakter, dvs. at loven ikke gav grundlag for at konkludere, at de operatører, der drev et jordbaseret net, i overensstemmelse med den første Altmark-betingelse var blevet pålagt klart definerede offentlige tjenesteforpligtelser, skal det på den anden side bemærkes, at denne konklusion – henset til de tvetydige elementer i den nævnte lov, der er omtalt i den nærværende doms præmis 100 – ikke er behæftet med nogen retlig fejl.

103 Hvad for det andet angår appellanternes argument om, at Retten foretog konstateringer, der er i åbenbar modstrid med de normative retsakter, som de spanske myndigheder har vedtaget, og som udtrykkeligt henviser til den jordbaserede teknologi, skal der sondres mellem på den ene side tilfældet med Baskerlandet og på den anden side tilfældet med de øvrige selvstyrende regioner.

104 Hvad først angår Baskerlandet har appellanterne anført, at de i denne selvstyrende region indgåede aftaler i tilstrækkeligt omfang præciserer de offentlige tjenesteforpligtelser for adressaten, Itelazpi, ved bl.a. at definere arten og varigheden af de offentlige tjenesteforpligtelser, den pågældende virksomhed, det pågældende territorium, arten af enerettighederne og opgavens universelle karakter.

105 Det fremgår i denne henseende af præmis 62 og 63 i dom T-462/13 (EU:T:2015:902), at Retten vurderede disse aftaler. Ved den vurdering af den konkrete sags faktiske omstændigheder, som kun Retten kan foretage, fastslog denne imidlertid, at ingen bestemmelse i de nævnte aftaler angav, at driften af det jordbaserede net anses for en offentlig tjeneste.

106 I denne forbindelse har den vurdering, som Retten foretog af de omhandlede aftaler, ikke vist nogen fordrejning af deres indhold. Navnlig har argumentationen til støtte for nærværende led ikke påvist nogen åbenbar materiel urigtighed ved Rettens læsning af de nævnte aftaler.

107 Hvad dernæst angår de andre selvstyrende regioner end Baskerlandet har appellanterne i sagerne C-67/16 P, C-68/16 P og C-69/16 P anført, at Retten i dommene T-465/13 (EU:T:2015:900), T-487/13 (EU:T:2015:899) og T-541/13 (EU:T:2015:898) så bort fra tilstedeværelsen af de officielle retsakter, der er omtalt i den nærværende doms præmis 90, og som definerer den omhandlede tjeneste som en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse.

108 Denne argumentation er uvirksom. Det fremgår således af præmis 62 og 63 i dom T-465/13 (EU:T:2015:900), af præmis 113 og 114 i dom T-487/13 (EU:T:2015:899) og af præmis 92 og 93 i dom T-541/13 (EU:T:2015:898), at Retten ikke nøjedes med at forkaste appellanternes argumenter vedrørende disse retsakter under henvisning til, at de spanske myndigheder ikke havde fremlagt disse under den administrative fase som eksempler på retsakter om tildeling af en offentlig tjenesteopgave, men at Retten alternativt undersøgte indholdet af de af appellanterne påberåbe oplysninger og fastslog, at ingen oplysning indeholdt i disse dokumenter gav grundlag for at konkludere, at den pågældende tjeneste udgjorde en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse som omhandlet i dom af 24. juli 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415). Appellanterne har imidlertid hverken anfægtet Rettens retlige vurdering, der fremgår af disse præmisser, eller så meget desto mindre fremført oplysninger, der viser, at Retten gengav indholdet af disse oplysninger urigtigt, da den foretog denne vurdering.

109 For det tredje skal appellanternes argument om, at Retten så bort fra visse oplysninger i national ret, som under sagen for Retten blev fremført som bevismateriale, således at den ikke tog hensyn til rækkevidden af lov nr. 32/2003, forkastes.

110 Det skal således påpeges, at det alene er Retten, der har kompetence til at vurdere de beviser, den har fået forelagt. Imidlertid er Retten – ud over at den er forpligtet til at overholde de almindelige retsgrundsætninger og de processuelle regler om bevisbyrde og bevisførelse og til at afholde sig fra at gengive beviserne forkert – ikke forpligtet til udtrykkeligt at begrunde sin bedømmelse af, hvilken bevisværdi der skal tillægges de oplysninger, den har fået forelagt, og navnlig ikke når den finder, at disse er uden betydning eller uden relevans for sagens afgørelse (jf. i denne retning dom af 15.6.2000, Dorsch Consult mod Rådet og Kommissionen, C-237/98 P, EU:C:2000:321, præmis 50 og 51).

111 I denne henseende har appellanterne for det første ikke fremsat nogen kritik om, at Retten angiveligt tilsidesatte de processuelle regler om bevisbyrde og bevisførelse. For det andet fremgår det ikke på åbenbar vis af de af appellanterne fremsatte oplysninger, at de omhandlede retsakter var relevante for vurderingen af, om driftstjenesten vedrørende de jordbaserede net var en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse.

112 Det skal tillige fremhæves, at appellanternes argument om en angivelig manglende iagttagelse af lov nr. 31/1987 er uvirksomt. Det fremgår således af præmis 71 i dom T-462/13 (EU:T:2015:902), af præmis 72 i dom T-465/13 (EU:T:2015:900) og af præmis 102 i dom T-541/13 (EU:T:2015:898), at Retten ikke nøjedes med at forkaste appellanternes argument vedrørende denne lov under henvisning til, at denne ikke var blevet fremlagt for Retten, men at denne retsinstans alternativt tog stilling til den nævnte lovs relevans. Retten fandt i denne forbindelse, at det forhold, at ydelserne med radio- og TV-signaler ved jordbaserede bølger i medfør af den samme lov er offentlige tjenester, under alle omstændigheder ikke gav grundlag for at konkludere, at lov nr. 31/1987 ligeledes definerer den

omhandlede tjeneste som en offentlig tjeneste. Appellanterne har imidlertid ikke som led i de foreliggende appeller påberåbt sig, at Retten foretog nogen urigtig gengivelse af indholdet af lov nr. 31/1987.

113 Følgelig skal det enkeltstående anbringendes tredje led forkastes, idet det delvis afvises fra realitetsbehandling, delvis er ugrundet og delvis er uvirksomt.

Det fjerde led

– Parternes argumenter

114 Appellanterne har med deres enkeltstående anbringendes fjerde led anført, at Retten begik en retlig fejl ved i præmis 57 i dom T-462/13 (EU:T:2015:902), i præmis 57 i dom T-465/13 (EU:T:2015:900), i præmis 104 i dom T-487/13 (EU:T:2015:899) og i præmis 86 i dom T-541/13 (EU:T:2015:898) at forkaste den definition af en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse, der er fastsat i lov nr. 32/2003, med den begrundelse, at denne lov ikke indeholdt noget mandat til offentlig tjeneste.

115 Retten sammenblandede således begreberne retsakter om »definition« og om »overdragelse« af tjenesteydelser af almen økonomisk interesse, hvilke – i modsætning til det af Retten fastslåede – kan være to forskellige retsakter, afhængigt af kompetencefordelingen i den pågældende medlemsstat.

116 Kommissionen og SES Astra har gjort gældende, at dette fjerde led i det enkeltstående anbringende skal afvises fra realitetsbehandling.

– Domstolens bemærkninger

117 For så vidt som appellanterne med deres enkeltstående anbringendes fjerde led har foreholdt Retten, at den krævede, at retsakten om definition af den omhandlede tjenesteydelse af almen økonomisk interesse tillige skulle være en retsakt om overdragelse af denne tjenesteydelse af almen økonomisk interesse til en eller flere virksomheder, skal det fastslås, at dette led angår rigtigheden af den fortolkning af den første Altmark-betingelse, som Retten foreslog, hvilken fortolkning udgør et retligt spørgsmål. Kommissionens og SES Astras argument om, at dette led skal afvises fra realitetsbehandling, skal således forkastes.

118 Med hensyn til realiteten beror det argument, hvorpå appellanterne har støttet det enkeltstående anbringendes fjerde led, på en åbenbart urigtig læsning af de appellerede domme. I modsætning til, hvad appellanterne har anført, udelukkede Retten således ikke anvendelsen af forskellige retsakter med henblik på dels at give en definition af en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse, dels at tildele opgaver vedrørende denne tjenesteydelse af almen økonomisk interesse.

119 I præmis 52 i dom T-462/13 (EU:T:2015:902), i præmis 52 i dom T-465/13 (EU:T:2015:900), i præmis 99 i dom T-487/13 (EU:T:2015:899) og i præmis 81 i dom T-541/13 (EU:T:2015:898) anerkendte Retten udtrykkeligt, at ansvaret for udførelsen af en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse kan overdrages den pågældende virksomhed ved en eller flere officielle retsakter, hvis form kan fastsættes af den enkelte medlemsstat, idet disse retsakter bl.a. klart skal angive arten og varigheden af forpligtelserne til offentlig tjeneste og de involverede virksomheder og det omfattede område.

120 Som fastslået i den nærværende doms præmis 100, udtalte Retten herefter til at starte med, at det forhold alene, at lov nr. 32/2003 udpeger en tjeneste som havende almen interesse, ikke indebærer, at enhver operatør, der udfører denne tjeneste, har fået overdraget udførelsen af klart definerede offentlige tjenesteforpligtelser som omhandlet i den første Altmark-betingelse.

121 Som anført i nærværende doms præmis 103-108, undersøgte Retten dernæst, om der forelå andre retsakter end lov nr. 32/2003, hvormed de af den pågældende foranstaltning berørte operatører faktisk havde fået overdraget klart definerede offentlige tjenesteforpligtelser. Den konkluderede dog, at de spanske myndigheder ikke havde påvist, at dette var tilfældet med hensyn til den omhandlede tjeneste.

122 Følgelig skal det enkeltstående anbringendes fjerde led forkastes som åbenbart ugrundet.

Det femte led

– Parternes argumenter

123 Appellanterne har med deres enkeltstående anbringendes femte led foreholdt Retten, at den med urette forkastede deres argumentation om, at den første Altmark-betingelse var opfyldt, idet Retten primært henviste til, at retsakterne om definition og tildeling af den omhandlede tjenesteydelse af almen økonomisk interesse ikke formelt i deres bestemmelser indeholdt udtrykket »offentlig tjeneste«. Ifølge appellanterne fremgår det således af præmis 63 i dom T-462/13 (EU:T:2015:902), af præmis 58 i dom T-465/13 (EU:T:2015:900), af præmis 91 i dom T-487/13 (EU:T:2015:899) og af præmis 93 i dom T-541/13 (EU:T:2015:898), at Retten krævede, at definitionen i national ret af den omhandlede tjenesteydelse af almen økonomisk interesse udtrykkeligt henviste til udtrykket »offentlig tjeneste« for at blive anset for at være tilstrækkeligt klar og præcis.

124 Kommissionen har – uden at drage nogen specifik konklusion om, hvorledes dette femte led i det enkeltstående anbringende skal behandles – fremhævet, at Retten ikke i de appellerede domme krævede, at der skulle anvendes et bestemt fast udtryk med hensyn til definitionen af en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse, men at den efterprøvede, hvorvidt leveringen af nettjenesten i den nationale lovgivning var defineret som en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse.

125 SES Astra finder, at det enkeltstående anbringendes femte led åbenbart skal afvises fra realitetsbehandling.

– Domstolens bemærkninger

126 Appellanterne har med deres enkeltstående anbringendes femte led i det væsentlige foreholdt Retten, at den anvendte en formalistisk fremgangsmåde ved at kræve, at bestemmelserne i national ret om definition og tildeling af de omhandlede opgaver i forbindelse med en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse for at opfylde den første Altmark-betingelse skulle indeholde udtrykket »offentlig tjeneste«.

127 Det må fastslås, at dette argument beror på en urigtig læsning af de appellerede domme. Det fremgår således på ingen måde af præmis 63 i dom T-462/13 (EU:T:2015:902), af præmis 58 i dom T-465/13 (EU:T:2015:900), af præmis 91 i dom T-487/13 (EU:T:2015:899) eller af præmis 93 i dom T-541/13 (EU:T:2015:898), at Retten formulerede et krav om anvendelse af udtrykket »offentlig tjeneste« til opfyldelse af den første Altmark-betingelse.

128 Under disse omstændigheder skal det enkeltstående anbringendes femte led forkastes som værende ugrundet.

Det sjette led

– *Parternes argumenter*

129 Appellanterne har med deres enkeltstående anbringendes sjette led foreholdt Retten, at den begik en retlig fejl ved i præmis 69 og 70 i dom T-462/13 (EU:T:2015:902), i præmis 70 og 71 i dom T-465/13 (EU:T:2015:900), i præmis 110 og 111 i dom T-487/13 (EU:T:2015:899) og i præmis 100 og 101 i dom T-541/13 (EU:T:2015:898) at fastslå, at protokol nr. 29 om offentlig radio- og TV-virksomhed i medlemsstaterne ikke angår finansiering af de omhandlede operatører af de omhandlede signaludsendelsesplatforme, hvilket Retten begrundede med, at denne protokol alene henviser til de offentlige TV-selskaber.

130 Kommissionen finder, at dette led er uvirksomt og under alle omstændigheder er ugrundet.

131 SES Astra har gjort gældende, at det enkeltstående anbringendes sjette led åbenbart skal afvises fra realitetsbehandling og under alle omstændigheder er ugrundet.

– *Domstolens bemærkninger*

132 Appellanterne har med deres enkeltstående anbringendes sjette led i det væsentlige foreholdt Retten, at den begik flere retlige fejl ved at fastslå, at protokol nr. 29 om offentlig radio- og TV-virksomhed i medlemsstaterne ikke finder anvendelse i den konkrete sag.

133 Dette led skal forkastes som uvirksomt. Som anført af Kommissionen har appellanterne ikke angivet, hvorledes anvendelsen af protokol nr. 29 om offentlig radio- og TV-virksomhed i medlemsstaterne skulle give grundlag for at konkludere, at de af den omhandlede foranstaltning begunstigede virksomheder faktisk havde fået overdraget udførelsen af offentlige tjenesteforpligtelser, og at disse forpligtelser var klart defineret i national ret.

134 Da ingen af de seks led i det enkeltstående anbringende, som appellanterne har fremført til støtte for deres appeller, er blevet tiltrådt, skal disse appeller forkastes i deres helhed.

Sagsomkostninger

135 I henhold til artikel 184, stk. 2, i Domstolens procesreglement træffer Domstolen afgørelse om sagsomkostningerne, når en appel ikke tages til følge. Samme reglements artikel 138, stk. 1, der i medfør af reglementets artikel 184, stk. 1, finder anvendelse i appelsager, fastsætter, at det pålægges den tabende part at betale sagsomkostningerne, hvis der er nedlagt påstand herom.

136 Da Kommissionen og SES Astra har nedlagt påstand om, at appellanterne tilpligtes at betale sagsomkostningerne, og da appellanterne ikke har fået medhold i deres enkeltstående anbringende, bør det pålægges dem at betale sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Fjerde Afdeling):

1) **Appellerne forkastes.**

2) **Comunidad Autónoma del País Vasco, Itelazpi SA, Comunidad Autónoma de Cataluña, Centre de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació de la Generalitat de Catalunya (CTTI), Navarra de Servicios y Tecnologías SA, Cellnex Telecom SA og Retevisión I SA betaler sagsomkostningerne.**

Underskrifter